

Het eeuwige leven

FRANS MOERLAND 1933-2011

Zijn witte korenmolens en dito krullenbos waren een baken in het West-Brabantse landschap.

Hij was een van de laatste echte molenaars van Nederland. Op 1 maart overleed door een hartstilstand Frans Moerland (77), voor wie het malen op windkracht nog een broodwinning was. Volgens zijn broer Kees Molenaar (78) had hij de dag daarvoor de wieden van zijn molen in Halsteren nog laten draaien om tarwe, gerst, rogge en maïs te malen.

'Hij had zijn vaste klanten. Veel Marokkanen en Turken kochten bij hem 5 kilo meel voor 3,50 euro.' Moerland was nog lang niet van plan op te houden. 'Ik ga door zo lang het nog kan en dat is wat mij betreft heel lang', vertelde hij in december nog aan een lokale krant. 'Eigenlijk was hij helemaal gezond. Frans mankeerde nooit iets. En ineens hield het op', aldus Kees.

De karakteristieke witte korenmolens St. Antonius met groene deur is een baken in het landschap van West-Brabant. En dat was eigenlijk ook de witte krullenbos van de molenaar Frans Moerland. Hij was een bekend gezicht. Suus zoals zijn bijnaam luidde - naar Franciscus - was bijvoorbeeld vaak op het voetbalveld van de zeer katholieke vereniging RKS Halsteren te vinden, hoewel hij zelf van protestantse huize was.

Hij was de derde generatie in de molenaarsdynastie. Zijn grootvader Anthony Moerland begon hier in 1909. Na diens dood nam zijn zoon Gerard Moerland de molen over. De jonge Frans was gefascineerd door het vak. Oudere Brabanders herinneren zich hoe hij samen met zijn vader Gerard langs de boerderijen kwam om veevoer te bezorgen. Ze deden dat toen nog met paard en wagen en dat alles in een tempo van die tijd: stapvoets.

In 1979 werd Frans de derde molenaar. Al gauw werd duidelijk dat de tijd van paard en wagen voorbij was en dat hij van het malen alleen niet langer zou kunnen leven. Daarom combineerde Frans het molenaarsbestaan met een veevoederbedrijf. De laatste jaren leverde hij vooral het voer aan de hobbyboeren en maneges en fokkerijen rond Halsteren. Maar hij bleef in de eerste plaats de plaatselijke molenaar, altijd met een meelpetje op zijn hoofd. 'Het was meer dan een liefhebberij. Het was een hartstocht', zegt Kees Moerland die zelf 43 jaar instructeur was op een flightsimulator van de Koninklijke Luchtmacht.

Frans was de eeuwige vrijgezel en toen Kees' zijn vrouw enkele jaren geleden overleed, trok hij bij zijn broer naast de molen in. 'Bij windkracht 3 of 4 liet Frans altijd de molen even draaien. Alleen liepen de kosten enorm uit de hand. Het onderhouden van een molen kost tegenwoordig tienduizenden euro's per jaar.'

In augustus 2002 brak bij het malen de binnenroede. Moerland maalde twee jaar lang met één binnenroede door. Daarna werd de molen stilgezet voor restauratie. Er kwam een stichting Vrienden van de St. Antonius tot stand die dankzij particuliere giften meehielp met de financiering. Mogelijk zal deze stichting de molen nu in eigendom overnemen. Kees Moerland heeft geen verstand van het molenaarsvak. 'Frans probeerde jongeren te interesseren voor het werk, maar de meesten haakten al snel af. Maar er is een jonge knaap van 18 jaar. Die heet Raymond. En die zou er wel verder mee willen gaan. Mogelijk kan het een toeristische attractie worden.'

Frans is op 5 maart begraven. Op die dag stonden de molens in Brabant in de rouwstand. Honderden mensen uit heel Brabant waren op de uitvaart afgekomen. En iedereen wist dat met zijn uitvaart ook een oud vak ten grave werd gedragen.

Peter de Waard

Tips: p.dewaard@volkskrant.nl

Leven

REPORTAGE RONDNEUZEN IN DE KLERENKAST VAN EEN ANDER

Eline van der Eijk (21): 'Mwah, niet echt mijn ding. Ziet er iets te schattig uit.'

Diana Alblas (21): 'Zat wel goed, maar het is toch mijn smaak niet helemaal.'

Tiziana Bengurbi (20): 'Iets te boerentrien, dit jurkje.'

Judi Wammes (42): 'Een beetje te strak, wel grappig.'

Sigrid Bos (22): 'Niet echt iets voor mij dít jurkje, te schattig.'

Martine van der Wal (29): 'Goede kleur, maar helaas niet mijn stijl.'

Kledingruil op web

- littlegreendress.nl
- ecofabs.nl
- ellieskledingkast.nl
- freefashionchallenge.com

Isabelle Zumbrink (31) is degene die 't jurkje uiteindelijk mee naar huis neemt.'

Ze zijn hip en duurzaam en er zijn er steeds meer van: **kledingruilfeestjes**. 'We weten dat we hiermee niet de wereld veranderen, maar ons doel is te laten zien dat duurzaam ook hip en leuk kan zijn.'

Door **Sterre Lindhout** en **Laura van Dam** Foto's **Marijn Scheeres**

In de jurk van de buurvrouw

En leegstaand winkelpand, vijf goed gevulde kledingrekken, vijftig vrouwen tussen de 20 en 60 en een riant voorraad biologische smoothies en cupcakejes. Meer is voor een succesvol kledingruilfeestje niet nodig. Bezoekster Isabelle Zumbrink (31) struint vorsend langs de rekken: 'Ik heb al een rok gevonden in mijn maat én kleur.' Nu is het zoeken geblazen naar een shirtje, voor erbij.

De vijfde editie van de Kledingruil Extravaganza van kledingruilbedrijfje Little Green Dress is uitverkocht. Voor initiatiefneemster Maartje Maas is de organisatie van de feestjes een uit de hand gelopen hobby: 'Ergens begin 2009 had ik een huisfeestje bij de onderburen. Daar trok ik een kledingkast open, geen idee meer waarom. Vanwege het depressieve winterweer was ik totaal uitgekeken op mijn eigen garderobe. Omdat ik nog studeerde, had ik niet zo veel geld.' Ze begon te fantaseren over een kledingruilfeestje met

vriendinnen. Diezelfde avond stuurde ze een mailtje. Het enthousiasme was zo groot, dat Maas besloot het de volgende keer groter aan te pakken. En zo kwam van het een, het ander.

Voor die tijd had Maas nog nooit kleding geruild. Wat ze erover wist had ze uit tijdschriften en van modeblogs, vooral buitenlandse. 'In de Verenigde Staten en Engeland is het volgens mij al wat langer een hype, in Nederland is het echt iets van de laatste twee, drie jaar.'

Femke van Werde (34), oprichtster

In de rekken hangt voornamelijk H&M, V&D en Veromoda. Schoon en kreukloos, dat wel

van de in 2008 opgerichte kledingruilorganisatie Ellies Kledingkast beaamt dat: 'Vier jaar geleden was het nog nergens. De laatste paar jaar zijn de feestjes als paddenstoelen uit de grond geschoten. Het is niet normaal.' De feestjes van Ellies Kledingkast, ook begonnen als zolderkameractiviteit met vijf vriendinnen, trekken nu gemiddeld driehonderd bezoekers per keer.

Bedrijfjes als Ellies Kledingkast en Little Green Dress hebben vanwege hun prominente aanwezigheid op sociale media een groot bereik. Naar de Kledingruil Extravaganza, in Utrecht, komen ook mensen uit Eindhoven en Nijmegen ruilen. De bedrijfjes zelf zijn klein.

Maartje: 'Tijdens de evenementen maak ik gebruik van vrijwilligers, maar het bedrijf bestaat alleen uit mijn laptop en ik.' Little Green Dress heeft in principe geen winstoogmerk, maar om de locatie, de kledingrekken en publiciteitskosten te kunnen betalen, heft Maas wel een tree.

De Kledingruil Extravaganza in Utrecht: iedere deelnemer neemt een aantal kledingstukken mee, schoon en niet te verwasen. Die worden in rekken uitgestald. Dan is het een uurtje rondneuzen, waarna de biederonde volgt. Kledingstukken die niemand wil, gaan naar het Leger des Heils.

Het groeiend aantal professioneel georganiseerde kledingruil-evenementen is geen belemmering voor de kleine, informele kledingruilfeestjes.

Ook daar zijn er steeds meer van. Wie 'kledingruil' intypt op Facebook of Twitter vindt altijd wel een handvol 'events' die op stapel staan, georganiseerd door vriendinnengroepjes of collega's.

Jacqui Bolt (27) organiseert om de zoveel tijd een kledingruil bij haar thuis. 'Dan stuur ik een e-mail naar mijn vriendinnen, die het weer doorsturen naar hun vriendinnen. De laatste keer kwamen er zestien belangstellenden op af.'

Wat de feestjes zo leuk maakt? 'Je creëert weer ruimte in je eigen kast en je scoort natuurlijk nieuwe dingen. Je past ook kleding die je normaal niet meteen zou aantrekken. En het is gewoon gezellig.'

Kledingstukken die niemand wil, gaan naar een weggeefwinkel of naar het Leger des Heils. 'Deels uit idealistische overwegingen, maar

ook uit praktische. Er staat hier vlakbij zo'n inleverbak.'

De formule van de feestjes is universeel: iedere deelnemer neemt een aantal kledingstukken mee. Bij Little Green Dress zijn het maximaal vijf items. Maas: 'Anders wordt het een chaos.' Die stukken, schoon en niet te verwasen, worden uitgehangen.

Als alles hangt kunnen de deelnemers shoppen. Na een uurtje vlooiën in de rekken volgt de biederonde. Iemand van de organisatie houdt de stukken een voor een omhoog. Bij meerdere geïnteresseerden wordt er geloot. Als het goed is gaan alle deelnemers uiteindelijk met een fijn stapeltje naar huis. De overgebleven kleding gaat naar een goed doel.

Hip en duurzaam, dat zijn de code-woorden. De moeder aller kledingruilorganisaties, het Amerikaanse Clothing Swap, bestaat al vijftien jaar op hun website vertoert het met slogans als: 'Fun, Fashion and Philanthropy' en 'Be Good, Be Green, Be GLAM.' Bij Ecofabs, een in 2010 opge-

richt platform, hebben ze de combinatie van hip en duurzaam in een woord gegoten: 'hiphonest'. Mede-initiatiefneemster Dianne Potters: 'Mensen realiseren zich dat het anders moet, dat we anders moeten consumeren. We weten dat we hiermee niet de wereld veranderen, maar ons doel is te laten zien dat duurzaam ook hip en leuk kan zijn.'

Behalve duurzaam en hip is kledingruilen ook goedkoop. Dat de rage een jaar of drie geleden voet aan de grond kreeg in Nederland, precies

tijdje van de economische crisis, is volgens Laura de Jong (27) geen toeval. Tijdens haar opleiding aan de Amsterdamse modeschool AMFI deed De Jong onderzoek naar mode en duurzaamheid. Haar conclusie: 'Zolang we kleding blijven consumeren zoals de meeste mensen dat nu doen, lukt het nooit om de kledingbranche te verduurzamen.'

Het probleem, volgens De Jong: 'Mensen zien kleding als een wegverpartikel. Iets wat je twee, drie keer aantrekt en daarna weggooit. Dat kan, omdat kleding zo ontzettend goedkoop is. Bij H&M of Zara heb je voor 30 euro een broek. Als die bij nader inzien niet goed blijkt te zitten, is dat ook niet erg. Dan koop je gewoon een nieuwe en gooi je de oude weg.'

Vanuit dat idee bedacht De Jong de Free Fashion Challenge, een in november vorig jaar begonnen actie waarbij dertig fashionista's en fashionisto's wereldwijd zich committeerden aan de afspraak een jaar geen nieuwe kleding te kopen. Rui-

'Dit is helemaal mijn kleur, zegt mijn kleuranaliste. Alleen is het nu nog iets te koud om het te dragen.'

Isabelle Zumbrink ↓

Frans Moerland voor zijn molen St. Antonius in Halsteren. Foto Nadja Kieft